

ефективність профілактично-попереджувальних заходів, спрямованих на пропаганду здорового способу життя серед неповнолітніх і молоді, посилити роз'яснювальну роботу в педагогічних колективах; заохочувати участь неурядових громадських організацій, благодійних фондів, релігійних осередків у сприянні протидії незаконному обігу наркотиків; розробити й забезпечити ефективну систему протидії витоку в незаконний обіг наркотиків з об'єктів підприємницької діяльності, яким видано ліцензію на таку діяльність [4].

Список бібліографічних посилань

1. Севрук В. Г., Павленко О. С. Заходи протидії транснаціональному наркобізнесу, що вчиняється представниками окремих етнічних груп. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ України*. 2015. № 2 (10). С. 193–205.
2. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 575 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 28.10.2018).
3. Севрук В. Г. Взаємодія оперативних підрозділів зі слідчими під час протидії злочинам, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчиняються особами циганської національності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2013. Спецвип. № 6: Адаптація оперативно-розшукової діяльності до нових законодавчих умов. Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій оперативними підрозділами ОВС. С. 368–370.
4. Севрук В. Г. Некоторые меры противодействия транснациональному наркобизнесу, что совершается лицами цыганской национальности. *Право и политика*. 2013. № 2. С. 211–215.

Одержано 01.11.2018

УДК 343.73

Євген Дмитрович МАСЛІЙ,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННОМУ ЗБУТУ ТА ПРИДБАННЮ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ЇХ АНАЛОГІВ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ НАУКОВОГО ГЕНЕЗИСУ

Протидія незаконному збуту та придбаванню наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів віднесена до пріоритетних напрямків діяльності держави.

Перші наукові дослідження присвячені проблематиці протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів були проведені ще за часів Радянського союзу. Однак, аналізуючи емпіричний матеріал, можна констатувати, що у вказаний період часу окреслена проблематика знайшла своє відображення лише на рівні фрагментарних досліджень, у вигляді наукових статей та тез доповідей.

Так, наприклад, відмітимо, що в 1984 році фрагментарно досліджують питання протидії збуту наркотиків такі вчені як В. В. Зайцев та Ю. С. Путалов. Однак, аналізуючи їх дослідження можна дійти висновку, що окреслена проблематика розглядається ними лише в контексті оперативної розробки осіб, що здійснюють збут наркотичних речовин у виправних трудових закладах.

В той самий час, стрімке розповсюдження наркоманії, приймання вказаним явища все більших масштабів призводить до того, що питання протидії збуту наркотиків починає розглядатися під час проведення більшої кількості науково-практичних конференцій присвячених питанням протидії злочинності, однак здебільшого в контексті антисоціального явища без визначення особливостей організаційно-тактичного характеру протидії збуту наркотиків.

Після розпаду Радянського союзу питання протидії збуту наркотиків починає активно розглядатися у різних сферах науки (медицина, фармакологія, юридичні науки, історія). Зокрема в сфері юридичної науки, свої дисертаційні дослідження окресленому питанню присвячують:

– у сфері кримінального права та кримінології: А. А. Музика (докторська дисертація на тему: «Незаконний обіг наркотичних засобів в Україні (кримінально-правове та кримінологічне дослідження)»; А. М. Бабенко (кандидатська дисертація на тему: «Запобігання органами внутрішніх справ незаконному культивуванню наркотиковмісних рослин»), В. А. Бублейник (кандидатська дисертація на тему: «Боротьба з незаконним збутом наркотичних засобів: кримінально-правовий і кримінологічний аспекти»), І. О. Доброрез (кандидатська дисертація на тему: «Кримінологічна характеристика та попередження незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (за матеріалами Автономної Республіки Крим)»), О. А. Мартиненко (кандидатська дисертація на тему: «Злочини серед працівників ОВС України: їх детермінація та попередження»), О. М. Міщанинець («Кримінологічні та кримінально-правові засоби протидії незаконному збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчинюється організованими групами»), В. Г. Пшеничний (кандидатська дисертація на тему: «Запобігання поширенню наркотизму в Україні (кримінологічна та кримінально-правова характеристика)»), Л. В. Раєцька (кандидатська дисертація на тему: «Кримінологічні засади протидії наркоманії в Україні»);

– у сфері криміналістики Н. М. Косміна присвятила свою кандидатську дисертацію використанню спеціальних знань при розслідуванні злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків.

Що стосується оперативно-розшукової науки, то питання оперативно-розшукової протидії наркотикам предметом дисертаційних досліджень безпосередньо не було, однак як дотичне окреслене питання різнопланово досліджувалось майже в усіх докторських та кандидатських дисертаціях (наприклад, у дослідженнях Б. І. Бараненка, А. А. Венедіктова, В. Л. Грохольського, О. Ф. Долженкова, В. П. Захарова, І. П. Козаченка, Г. В. Кириченко, О. М. Мельник, О. О. Михайлецького, Д. Й. Никифорчука, Д. О. Ноздріна, С. Д. Резнікова, М. В. Стацака, М. О. Сергатого, Р. В. Тарасенка, В. В. Шендрика).

Разом з цим, фахівцями у сфері оперативно-розшукової діяльності питання протидії збуту наркотиків досліджувалось й на рівні наукових статей та тез доповідей, зокрема в роботах: О. В. Брандуса, С. А. Буткевича, А. А. Венедіктова, О. О. Добровольської, В. М. Горпинченка, В. В. Горбатенка, В. П. Губка, А. В. Іщенко, К. П. Перепелиці, А. П. Кіцула, О. М. Ключика, І. В. Назаренка, Д. Й. Никифорчука, Л. В. Новікова та ін. Однак, аналізуючи положення вказаних робіт слід зазначити, що питання протидії наркотикам досліджується лише фрагментарно.

Принагідно відзначимо, що питання протидії наркотикам також знайшло своє відображення в рамках науково-методичних рекомендацій (наприклад, в роботі авторського колективу (К. Л. Бугайчук, О. О. Савченко, Н. О. Прібиткова) на тему: «Особливості досудового розслідування незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в умовах нового кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства»).

Таким чином, аналіз емпіричного матеріалу дозволяє констатувати, що в Україні сьогодні досить гостро стоїть питання оперативно-розшукової протидії збуту та придбаванню наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів, зокрема розповсюдженому сьогодні «безконтактному» збуту та придбаванню, у зв'язку з чим виникає потреба удосконалення вказаного напрямку роботи, зокрема і в теоретичному плані.

Одержано 30.10.2018